

GEOPARK HEUVELRUG

(in ontwikkeling)

Op Geopad 110

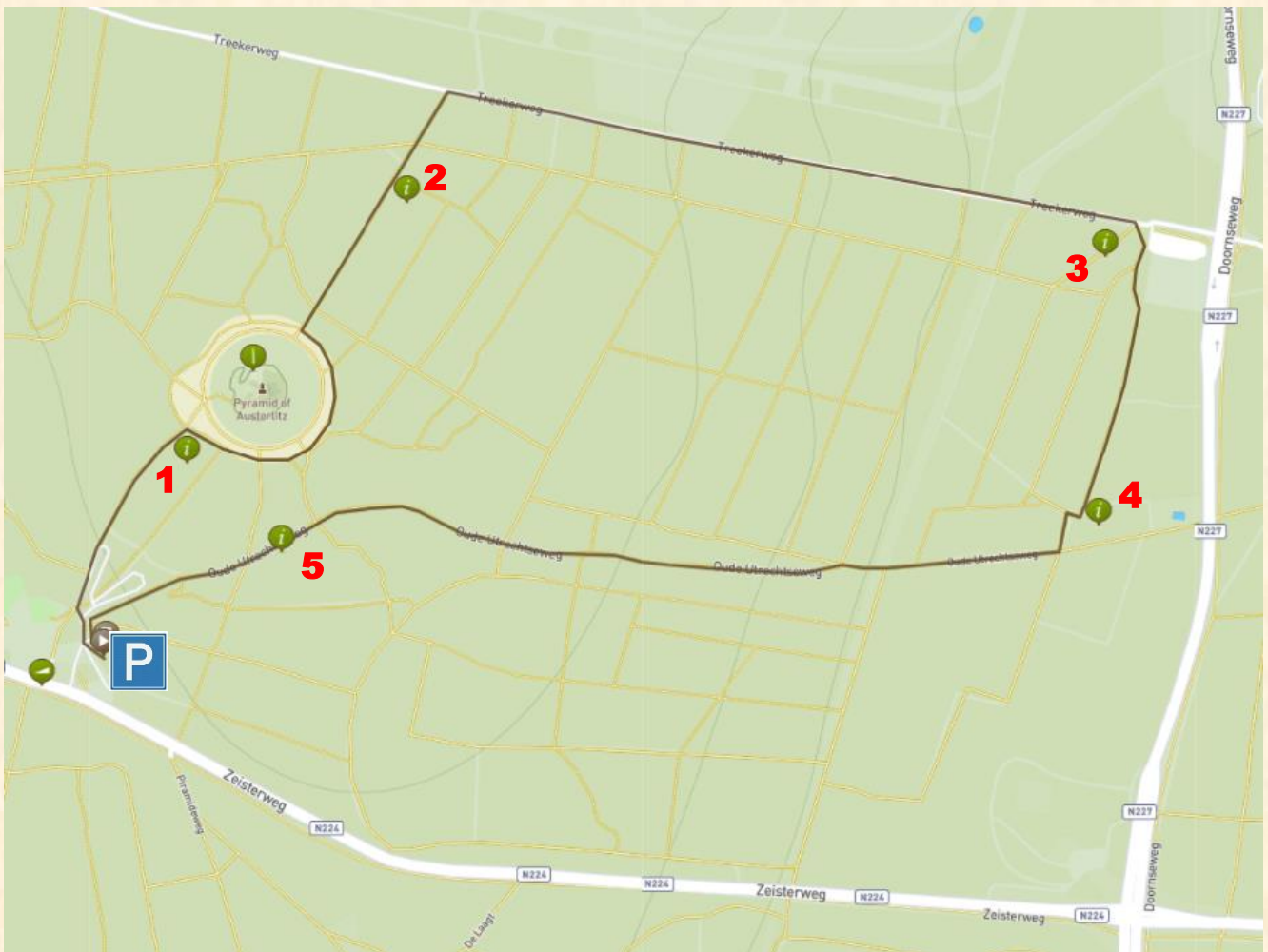
02-04-2018

de bossen bij de Pyramide van Austerlitz

Wie een representatief beeld wil krijgen van de aardkundige gesteldheid en levende natuur van het stuwwalplateau met de Pyramide van Austerlitz kan het beste de twee geopaden lopen. De respectievelijk geel en groen gemarkeerde routes beginnen en eindigen bij de horecavoorziening aan de Zeisterweg.

De Pyramideroute

De 4,0 kilometer lange gele route loopt over de hoge plateauachtige delen en over de oostflank van de stuwwal. Daar verlevendigen allerlei jongere landschapselementen het terrein. Boven op de stuwwal is met de rode route de Pyramide van Austerlitz van dichtbij te bekijken. In verband hiermee werd ze bekend als de **Pyramideroute**.

Route 4,0 km. Voor de GPS RouteYou versie, [klik hier](#).

1. De geel gemarkeerde Pyramideroute laat de wandelaar eerst rechts de zuidwestflank van de stuwwal beklimmen. De wal wordt door enkele kommetjes verlevendigd. Al vrij snel kom je op de brede, plateauachtige kruin van de glaciale rug. Daar is de Pyramide goed te zien. Deze is niet alleen imposant maar ook cultuurhistorisch van belang. De piramide is omgeven door een greppel, waarlangs in het begin van deze eeuw rode beuken werden geplant. De markering leidt rechts rond de piramide, via de oostkant. Hierna slaat de gele route rechtsaf. Het tracé ervan loopt dan nog enkele honderden meters over de plateauachtige stuwwalkruin.

2. Een rechte zandweg leidt intussen naar een T-kruising met de verharde Treekerweg, die je rechts ongeveer een kilometer gaat volgen. De Treekerweg markeert de grens van de gemeenten Leusden en Woudenberg. Die grens is ook de zuidrand van het militair oefenterrein Leusderheide. Door het (rechts) volgen van de Treekerweg kom je al spoedig terecht op de vrij steile oostelijke flank van de stuwwal, die je vervolgens afdalt. Onder aan de helling kom je bij het brede lage terras dat de hogere delen van de Utrechtse Heuvelrug scheidt van de Gelderse Vallei. Vlak bij de horecavoorziening Bergzicht slaat de gele route er rechtsaf.

3. In zuidelijke richting leidt de route naar een reliëfarm bosgedeelte met enkele kommetjes. Daar sla je rechtsaf. Even later bereik je een leidingstraat; volg die een eindje links. Duidelijk te zien dat er geen (hoog) bos mag groeien. De leidingstraat loopt via de lagere delen van de oostelijke stuwwalflank naar de Zeisterweg.

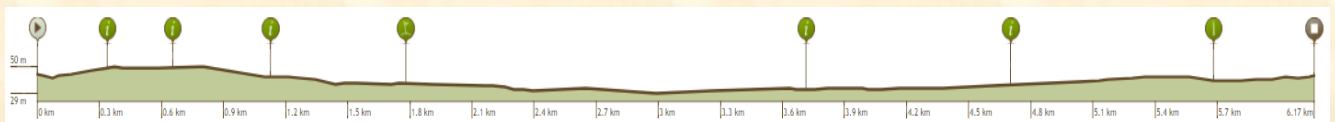
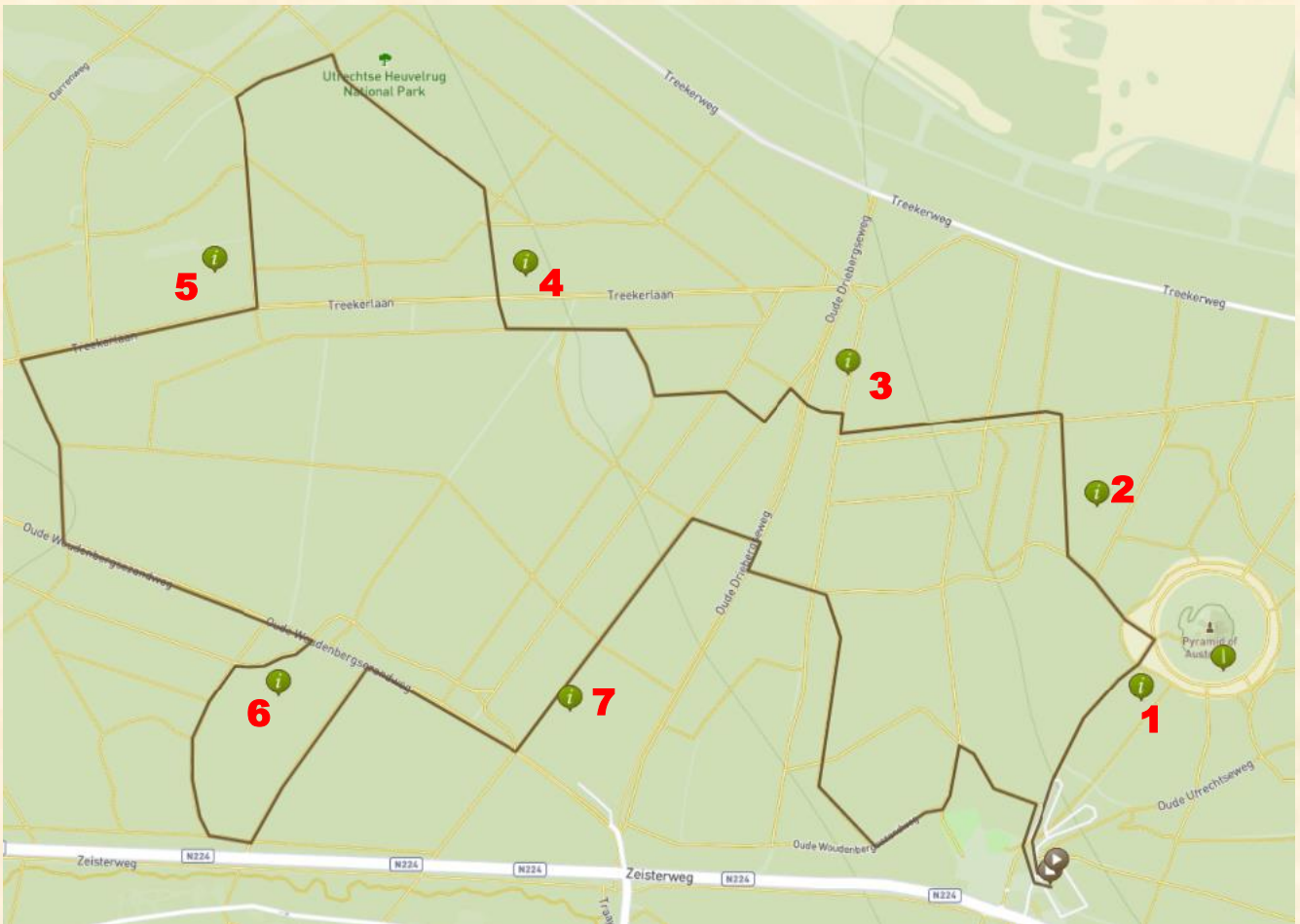
4. Bij het volgen van de leidingstraat kruis je de in onbruik geraakte Oude Utrechtse Weg. Via die historische verbinding kun je rechts direct terug naar de plek waar de wandeling begon. Daarbij volgt de route eerst een smeltwaterdalletje in de oostflank van de stuwwal. Onder in het dalletje is in een bosschage een geultje te zien. Het dalletje voert naar de kruin van het stuwwalplateau met grillig uitzijnde jonge duinen.

5. Na het passeren van de stuwwalkruin rest nog een afdaling van de zuidwestelijke stuwwalflank. Zowel links als rechts van de weg ligt een trogachtige terreinlaagte (depressie). Verreweg de grootste is de voormalige schietbaan, die burgemeester J.B. de Beaufort van Woudenberg in 1887 liet uitgraven.

Het wordt op prijs gesteld wanneer na afloop van de wandeling commentaar en foto's worden ingestuurd, bij voorkeur via de reactiemogelijkheid onderaan op de homepage INITIATIEF, of anders via info@geopark-heuvelrug.nl.

De Heideheuvelroute

Door de 6,2 kilometer lange groene wandelroute te lopen overzie je de vrij brede westelijke stuwwalflank. Ook doorkruis je een deel van het daaraan grenzende lager gelegen gebied met smeltwater- en windvormingen. Interessant zijn de plekken met veel microreliëf en enkele monumentale houtopstanden. Een markante blikvanger is een geïsoleerde grindrijke heideheuvel. In verband hiermee is het groen gemarkeerde traject de **Heideheuvelroute** genoemd.

Route 6,2 km. Voor de GPS RouteYou versie, [klik hier](#).

1. De groen gemarkeerde Heideheuvelroute laat je eerst de zuidwestflank van de stuwwal beklimmen. Even voor de plek waar de Pyramide van Austerlitz de kruin van de glaciale rug bekrönt geeft de markering aan linksaf te slaan. Je komt dan terecht in een bosgedeelte met vrij veel microreliëf. Daar trekt vooral de aanwezigheid van enkele kommetjes en bolle heuveltjes de aandacht.

2. Tussen het microreliëf loopt de route naar een vrij markante splitsing, waar ze rechtsaf slaat, om daarna een voormalig smeltwaterdalletje te kruisen. Aan de overkant ervan beland je weer in een bosgedeelte met veel microreliëf. Daar sla je linksaf. Het microreliëf toont nu behalve enkele kommetjes onder meer een grotere trogachtige terreinlaagte (depressie). Die wordt aan de oost- en zuidzijde geflankeerd door een walletje.

3. Voorbij het microreliëf daalt de groene route af naar een zone met een zuidwestwaarts afbuigende bundel van drie boswegen. Daarvan is de middelste een behouden deel van het historische Driebergsspoor. Samen met een deel van de Traayweg, in het verlengde ervan, scheidt de weg het landgoed Den Treek-Henschoten van staatsboswachterij Austerlitz.

De groene route kruist de drie schuin uiteen lopende wegen zigzaggend. Verderop zie je dan de grindrijke geïsoleerde heideheuvel waarnaar ze genoemd werd. Het is nog onduidelijk of de heuvel uit gestuwde of uit ijssmeltwaterafzettingen bestaat. Aan de noordoostkant van de heideheuvel staat een bankje.

4. Na de heideheuvel kruist de groene route de oude Treekerlaan en het fietspad daarlangs. Aan de overzijde voert ze naar een zigzaggende, ontboste zone. Daar werd om ecologische redenen de vroegere heide hersteld. Die beoogde ecozone verbindt de grotendeels door grondverzet en militaire oefeningen aangetaste Leusderheide met een heidegebied ten noorden van Zeist, dat plaatselijk door ontgrondingen is verlaagd.

5. Bij de ecozone voert de groene route terug naar de plek waar de wandeling begon. Daarvoor ga je eerst terug naar de Treekerlaan. Die volg je rechts enkele honderden meters. Hierna sla je linksaf. Een pad met flauwe bochten leidt dan naar de historische Oude Woudenbergse Zandweg. Die volg je links. De route gaat nu omhoog naar een natuurlijk terras. Ook hier is nog niet duidelijk of het terrein deel uitmaakt van de stuwwal of dat het bestaat uit smeltwaterafzettingen. Op het terras heeft de wind later plaatselijk wat fijn zand gedeponeed.

6. Meer fijn zand kwam terecht in de ondiepe vallei die het terras aan de zuidoostzijde flankiert. Het dal lijkt daardoor hier en daar zelfs onherkenbaar te zijn opgevuld. Niettemin is het de moeite waard om een deel van de laagte beter te leren kennen, al was het maar vanwege het beukenbos. De groene route maakt er dan ook een ommetje. Voor het volgen ervan moet je rechtsaf slaan. De groene route voert vervolgens naar de omgeving van de Woudenbergse Weg. Van daar keer je weer terug naar de Oude Woudenbergse Zandweg. Die leidt rechts naar de bundel zuidwestwaarts afbuigende boswegen, die je tijdens de wandeling al eerder tegenkwam. Op de kruising met de eerste van de drie wegen die de bundel vormen geeft de groene markering aan om linksaf te slaan.

7. Wie dat doet komt in een relatief laag gelegen, bijna vlak bosgedeelte met enkele monumentale houtopstanden. De markering leidt je met een vrij grote omweg naar de omgeving van de uitspanning waar de wandeling begon. Wanneer je rechtsaf gaat passer je achtereenvolgens de centrale en oostelijke tak van de schuin uiteen lopende boswegen. Voorbij de oostelijke tak van de bundel wegen draait de groene route naar rechts en gaat enkele honderden meters verderop schuin naar links. Even later kun je door linksaf te slaan de directe omgeving van de uitspanning bereiken.

Het wordt op prijs gesteld wanneer na afloop van de wandeling commentaar en foto's worden ingestuurd, bij voorkeur via de reactiemogelijkheid onderaan op de homepage INITIATIEF, of anders via info@geopark-heuvelrug.nl,

Toelichting

Het afgebeelde gebied ligt op en bij de langste stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug. Deze stuwwal werd vanuit het gebied van de Gelderse Vallei opgeschoven. Verantwoordelijk hiervoor was een tong van het Scandinavisch landijs, die zich ook zijwaarts uitstrekte. Tussen Amersfoort en Maarn loopt de langste stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug in zuidelijke richting.

Evenals elders toont de stuwwal zich in het afgebeelde gebied als een grotendeels asymmetrische rug met plateauachtige kruinen en flankterrassen. Daarbij komen de steilste hellingen voornamelijk voor aan de kant van de Gelderse Vallei.

Het beschreven gebied wordt gedomineerd door een stuwwalplateau dat tot ruim 49 meter boven NAP reikt. Bijna op het hoogste punt van het plateau werd tijdens de Franse Tijd de Pyramide van Austerlitz opgericht.

Aangenomen mag worden dat het landijs uiteindelijk ook de hogere delen van de stuwwal bedekte en sommige daarvan als een bulldozer egaliseerde. Onduidelijk bleef in hoeverre het ijs zich vervolgens nog verder westwaarts kon uitbreiden. Nader geo(morfo)logisch onderzoek zal nodig zijn om hierover helderheid te krijgen. In dat verband is het wenselijk om ook enkele afzonderlijke hoogten op de westflank te onderzoeken.

Bij het verdwijnen van het ijs heeft smeltwater enkele ondiepe dalen gevormd. Daarbij heeft de wind delen van het stuwwallichaam voorzien van fijnzandige, duinachtige geofenomenen.

Met name aan de noordkant van het beschreven gebied herinneren enkele grafheuvels aan de prehistorische mens.

De Oude Postweg, die van Soesterberg via Austerlitz in zuidoostelijke richting loopt, was onderdeel van een verbinding Arnhem-Amsterdam, waarvan de vroegere functie uit de naam blijkt.

Ten noorden en oosten van Zeist verbond de ook Woudtweg genoemde (Oude) Woudenbergse Zandweg en Oude Utrechtse Weg de stad Utrecht en het dorp De Bilt met de nederzetting Woudenberg van de Gelderse Vallei. Bij de uitbreiding van Zeist in noordelijke richting zijn delen van de weg verdwenen. Maatschappelijk gezien had dit probleemloos kunnen worden vermeden; uit cultuurhistorisch oogpunt is het heel jammer dat dit is gebeurd.

De huidige verharde verbinding Zeist-Woudenberg is deels een strategische weg uit de Franse Tijd. In het dorp Zeist volgt ze over enige afstand het tracé van een laan die bij het landgoed Beek en Royen hoorde. Eveneens uit de Franse Tijd stamt de noordelijk van de weg te vinden, aarden Pyramide van Austerlitz die generaal Marmont in 1804 liet opwerpen. Het imposante aardwerk werd na een overwinning van Napoleon bij het Moravische Austerlitz naar dat dorp genoemd. Ten zuiden van de weg naar Woudenberg dankt het dorp Austerlitz zijn ontstaan aan het grote legerkamp dat in de Franse Tijd in de omgeving werd opgeslagen.

Na de Franse Tijd kwamen veel gemeenschappelijk gebruikte, woeste gronden in handen van rijk geworden stedelingen en andere welgestelden. Die veranderden hun bezit vaak in bosrijke landgoederen met een groot landhuis. Tussen Leusden en Maarn ontstond daardoor geleidelijk het uitgestrekte landgoed Den Treek-Henschoten. Bij de totstandkoming daarvan speelde de familie De Beaufort de hoofdrol.

Een groot deel van het wandelgebied ligt in de zuidwesthoek van het landgoed dat reikt tot de voormalige regionale verbinding Driebergse Spoor-De Traaij. Westelijk daarvan werden de landgoederen Wallenburg en Austerlitz in 1939 verworven door Staatsbosbeheer.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeen gekomen.

Voor de foto's is de rechthebbende Stichting Geopark Heuvelrug i.o. of haar rechtsopvolger.